

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2005-2006

29 NOVEMBRE 2005

Proposition de loi modifiant les articles 1018, 6°, et 1022 du Code judiciaire

AMENDEMENTS

N° 1 DE MME NYSSENS

Art. 3

Remplacer le dernier alinéa de l'article 1022 proposé comme suit :

«*À la demande d'une des parties et sur décision spécialement motivée, le juge peut, pour des raisons manifestes d'équité, soit réduire cette indemnité, soit l'augmenter. L'indemnité ne peut cependant dépasser le double de son montant de base, ni être inférieure à un montant fixé par le Roi.*».

Justification

L'accès à la justice implique que le montant maximum de l'indemnité de procédure dû à titre de contribution forfaitaire aux frais d'avocat puisse être déterminé de manière prévisible.

Toutefois, les exigences d'une bonne justice requièrent également que l'on s'efforce de maintenir des situations justes en équité.

Ainsi, dans certaines circonstances, il pourrait être inéquitable de faire supporter par un débiteur malheureux et de bonne foi une indemnité de procédure, même réduite de moitié. Le déséquilibre manifeste entre la situation socio-économique des parties en litige

Voir:

Documents du Sénat:

3-1342 - 2004/2005:

N° 1: Proposition de MM. Hugo Vandenbergh et Steverlynck.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2005-2006

29 NOVEMBER 2005

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 1018, 6°, en 1022 van het Gerechtelijk Wetboek

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN MEVROUW NYSSENS

Art. 3

Het laatste lid van het voorgestelde artikel 1022 vervangen als volgt :

«*Op verzoek van een van de partijen en bij speciaal gemotiveerde beslissing kan de rechter op grond van duidelijke billijkheidsoverwegingen deze vergoeding hetzij verlagen, hetzij verhogen. De vergoeding kan evenwel niet meer bedragen dan het dubbele van het basisbedrag en niet minder dan het door de Koning vastgestelde bedrag.*».

Verantwoording

De toegankelijkheid van het gerecht veronderstelt dat het maximumbedrag van de rechtsplegingsvergoeding dat verschuldigd is als forfaitaire bijdrage in de advocatenrekening, op een voorzienbare manier kan worden vastgesteld.

De beginselen van de behoorlijke rechtspleging eisen evenwel dat altijd naar billijkheid wordt gestreefd.

In bepaalde omstandigheden kan het onbillijk zijn om een schuldenaar die ongelukkig en te goeder trouw is, een rechtsplegingsvergoeding op te leggen — zelfs als die tot de helft is herleid. Er moet rekening worden gehouden met de kennelijke wanverhou-

Zie:

Stukken van de Senaat:

3-1342 - 2004/2005:

Nr. 1: Voorstel van de heren Hugo Vandenbergh en Steverlynck.

doit aussi être pris en considération. Ne pas tenir compte de telles situations et faire peser sur le justiciable de bonne foi le risque d'une condamnation à une indemnité de procédure significative, quelles que soient les circonstances propres à la cause, pourrait en définitive compromettre l'accès au prétoire des plus faibles de nos concitoyens.

L'amendement proposé correspond, à cet égard, au point de vue développé par l'Ordre des barreaux francophones et germanophone.

Clotilde NYSSENS.

N° 2 DE M. COLLAS ET DE MME DEFRAIGNE

Art. 3

Remplacer le dernier alinéa de l'article 1022 proposé par ce qui suit :

« À la demande d'une des parties et sur décision spécialement motivée, le juge peut, pour des raisons manifestes d'équité, soit réduire cette indemnité, soit l'augmenter. L'indemnité ne peut cependant dépasser le double de son montant initial, ni être inférieure à un montant à fixer par le Roi. ».

Justification

Il s'agit de la proposition de texte de l'Ordre des barreaux francophones et germanophone (OBFG). Ce texte s'inspire du souci de donner un plus large pouvoir d'appréciation au juge et de ne pas limiter son intervention à une simple réduction à moitié ou un dédoubllement du montant initial, et est donc plus libéral que la proposition de l'OVB.

Ce système permettrait de donner au juge une plus grande latitude puisqu'il pourrait, à la demande d'une des parties, sur décision spécialement motivée et pour des raisons manifestes d'équité, réduire ou augmenter l'indemnité de base.

Cette indemnité ne pourrait dépasser le double du montant initial, ni être inférieure au montant fixé par le Roi.

Il faut constater que dans cette perspective, le juge peut aller jusqu'au dédoublement de l'indemnité de procédure mais ne serait pas obligé de la fixer à ce stade extrême.

Le juge pourrait donc très bien déterminer un montant d'indemnité compris entre l'indemnité de base et le double de l'indemnité. De la même manière, il pourrait partir de l'indemnité de base et la réduire jusqu'à un montant fixé par le Roi.

À nos yeux, ainsi qu'à ceux de l'OBFG, l'accès à la justice implique que le montant maximum de l'indemnité de procédure dû à titre de contribution forfaitaire dans les frais et honoraires d'avocat puisse être déterminé de manière prévisible.

ding tussen de respectieve sociaal-economische situaties van de partijen bij het geding. Als men daarmee geen rekening houdt en de rechtzoekende te goeder trouw het risico laat lopen dat hij wordt veroordeeld tot een substantiële rechtsplegingsvergoeding, los van de specifieke omstandigheden van de zaak, kan de toegang van de zwaksten uit onze samenleving tot het gerecht in het gedrang komen.

Het voorgestelde amendement stemt in dit opzicht overeen met het standpunt van de *Ordre des barreaux francophones et germanophone*.

Nr. 2 VAN DE HEER COLLAS EN MEVROUW DEFRAIGNE

Art. 3

Het laatste lid van het voorgestelde artikel 1022 vervangen als volgt :

« Op verzoek van een van de partijen en bij speciaal gemotiveerde beslissing kan de rechter op grond van duidelijke billijkheidsoverwegingen deze vergoeding hetzij verlagen, hetzij verhogen. De vergoeding kan evenwel niet meer bedragen dan het dubbele van het oorspronkelijke bedrag en niet minder dan het door de Koning vast te stellen bedrag. ».

Verantwoording

Dit is het tekstvoorstel van de *Ordre des barreaux francophones et germanophone* (OBFG). De bedoeling is de rechter een ruimere bevoegdheid te laten en zijn optreden niet te beperken tot het halveren of verdubbelen van de oorspronkelijke bedragen. In dat opzicht is dit voorstel dus liberaler dan dat van de OVB.

Dit systeem biedt de rechter meer bewegingsvrijheid omdat hij op verzoek van een van de partijen bij speciaal gemotiveerde beslissing en op grond van duidelijke billijkheidsoverwegingen, het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding kan verlagen of verhogen.

De vergoeding mag niet meer bedragen dan het dubbele van het oorspronkelijke bedrag, en niet minder dan het door de Koning vastgestelde bedrag.

De rechter kan de rechtsplegingsvergoeding dus halveren maar is niet verplicht om zover te gaan.

Hij kan dus een rechtsplegingsvergoeding vaststellen die tussen de basisvergoeding en de dubbele rechtsplegingsvergoeding in zit. Hij kan de basisvergoeding ook verlagen tot een door de Koning vastgesteld bedrag.

Volgens ons, en dus ook volgens het OBFG, veronderstelt de toegankelijkheid van het gerecht dat het maximumbedrag van de rechtsplegingsvergoeding dat verschuldigd is als forfaitaire bijdrage in de advocatenrekening, op een voorzienbare manier kan worden vastgesteld.

Toutefois, les exigences d'une bonne justice requièrent également que l'on doive tenir compte des situations justes en équité (1).

Ainsi, dans certaines circonstances, il pourrait être inéquitable de faire supporter à un débiteur malheureux et de bonne foi une indemnité de procédure même réduite de moitié.

Le déséquilibre manifeste entre la situation sociale et économique des parties en litige pourrait aussi être pris en considération.

Ne pas tenir compte de telles situations et faire peser au justiciable de bonne foi le risque d'une condamnation à une indemnité de procédure significative, quelles que soient les circonstances propres à la cause, pourraient en outre freiner l'accès au rétoire des plus faibles de nos citoyens (2).

Berni COLLAS.
Christine DEFRAIGNE.

N° 3 DE M. CHEFFERT

Art. 3

Supprimer le dernier alinéa de l'article 1022 proposé.

Justification

Le pouvoir du juge de doubler ou réduire les montants fixés par le Roi laisse flotter une certaine confusion. Le justiciable ne sera pas plus avancé sur le montant qu'il devra débourser en cas d'échec de la procédure puisque le montant pourra être doublé/ réduit en cas de situation manifestement déraisonnable.

Laisser un tel pouvoir d'appréciation au juge en revient donc à s'éloigner du but poursuivi, à savoir, une meilleure accessibilité à la justice. L'avocat ne saura être clair envers son client sur les risques qu'il encourt en cas de défaite. Cela en démotivera donc plus d'un pour entamer une procédure judiciaire.

De plus, cette notion de « situation manifestement déraisonnable » est susceptible d'être interprétée de façon différente selon l'arrondissement judiciaire ou le tribunal en charge de l'affaire.

Jean-Marie CHEFFERT.

(1) L.-P. Maréchal et H. Lamon, «La (non)barémisation et répétibilité des frais et honoraires d'avocats en Belgique», «Die Rückforderbarkeit der Anwaltskosten», Colloque organisé par le barreau d'Eupen, 3 septembre, 2005, Eupen, p. 10.

(2) *Idem.*

De beginselen van een behoorlijke rechtspleging eisen evenwel ook dat altijd naar billijkheid wordt gestreefd (1).

Zo kan het in bepaalde omstandigheden onbillijk zijn om een schuldenaar, die ongelukkig en te goeder trouw is, een rechtsplegingsvergoeding op te leggen zelfs als die tot de helft is teruggebracht.

Men moet ook rekening kunnen houden met de kennelijke wanverhouding tussen de respectieve sociaal-economische situaties van de partijen bij het geding.

Als men daarmee geen rekening houdt en de rechtzoekende te goeder trouw het risico laat lopen dat hij wordt veroordeeld tot een substantiële rechtsplegingsvergoeding, los van de specifieke omstandigheden van de zaak, kan de toegang van de zwaksten uit onze samenleving tot het gerecht in het gedrang komen (2).

Nr. 3 VAN DE HEER CHEFFERT

Art. 3

Het laatste lid van het voorgestelde artikel 1022 doen vervallen.

Verantwoording

De bevoegdheid van de rechter om de door de Koning vastgestelde bedragen te verdubbelen of verminderen geeft aanleiding tot verwarring. De rechtzoekende weet nog steeds niet welk bedrag hij zal moeten betalen als zijn vordering faalt, aangezien dat bedrag kan worden verdubbeld/vermindert in kennelijk onredelijke situaties.

Door de rechter zo'n beoordelingsbevoegdheid toe te staan, verliest men het oorspronkelijke doel, namelijk de betere toegankelijkheid van het gerecht, uit het oog. De advocaat kan zijn cliënt niet duidelijk vertellen welke risico's hij loopt als hij zijn zaak verliest. Daardoor zullen veel mensen ervoor terugzien om een gerechtelijke procedure te starten.

Bovendien kan het concept «kennelijk onredelijke situatie» in de verschillende gerechtelijke arrondissementen en in de verschillende rechtbanken anders worden geïnterpreteerd.

(1) L.-P. Maréchal en H. Lamon, «La (non-) barémisation et répétibilité des frais et honoraires d'avocats en Belgique», «Die Rückforderbarkeit der Anwaltskosten», Colloquium georganiseerd door de balie van Eupen, 3 september 2005, Eupen, blz. 10.

(2) *Idem.*